

VSEBINA ur tekočega tedna pri SLO v 8. razredu

(18.–22. 5. 2020, 4 ure SLO in 25. maja 3 ure KD)

Dragi osmošolci!

Najprej zaključite z delom iz prejšnjega tedna. Če boste šli na sprehod do knjižnice, si sposodite Gimnazijca, Gimnazijko, Ko zorijo jagode, V sedemnajstem ... in lahko berete za bralno značko (že za naslednje leto). Ne pozabite počasi brati Baronov mlajši brat, ki je letošnja zadnja knjiga za domače branje.

Nato se lotite dela, ki je pred vami ta teden. Prebrali boste odlomek iz povesti Ko zorijo jagode in rešili zastavljene naloge (bistvo si zapišite v zvezek, ker besedila nimate v DZ).

Naslednji teden bodo v ponedeljek namenjene 3 ure KULTURNEMU DNEVU in boste v okviru filmske vzgoje spoznali celotno zgodbo odraščajoče Jagode, ob tem še medosebne odnose med družinskimi člani, sošolci, prijatelji, sosed.

CILJI, STANDARDI

Razvijanje zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnega besedila (naslednji teden v okviru 3 ur KD doživljanje in vrednotenje slovenskega filma).

Podrobnejše informacije in individualno sodelovanje poteka preko e-pošte in skupine v Messengerju.

Pripravili učiteljici: Vanja Benko in Mateja Čebulj
Kontaktiranje: vanja.benko@gmail.com, mateja.cuk88@gmail.com

Branka Jurca: *FANT ME GLEDA*

Preberi misli o ljubezni. V zvezek dopiši še svojo misel.

Branka Jurca: *FANT ME GLEDA*

Glavna junakinja pripovedi *Ko zorijo jagode* je osmošolka Jagoda Kopriva, ki odrašča v odgovorno mlado dekle. Nasploh je zelo pozitivno dekle, ki rado pomaga sošolkam in sošolcem pri učenju in težavah, učiteljicam pri razrednih opravilih, skrbi za zapuščene in zanemarjene sosedove otroke ter se vključuje v šolske projekte. Ima razvit socialni čut oz. razvit čut do sočloveka.

Poleg sladkosti pa okuša tudi tegobe mladosti: spreminjata se njeno telo in njeno razmišljanje, starši je ne razumejo, fant jo negativno preseneti in razočara.

Pižama (znan slovenski rapar, komik, prevajalec ...) na svojstven način predstavlja izbrana dela naših največjih pesnikov in pisateljev iz varnega zavetja svojega doma. Prisluhnite, kaj je povedal o obravnavanem delu (3 min.) – je aktualen in zelo humoren.

<https://val202.rtvsl.si/2020/04/knjizevnost-v-pizami-e08-ko-zorijo-jagode-2/>

Fant me gleda

Z očetom sva šla po lučko k Metalki.

Oče se je ustavil najprej pred izložbo. Ali ne bi raje, saj se mu je vedno tako mudilo, odšel hitro v trgovino, poiskal in izbral, kar bi rad, kupil in se še hitreje vrnil – toda ne – kje pa!

»Jagoda, poglejva, kaj imajo,« je z voljo rekel.

Šla sem tik za očetom, a po pravici povedano, me ta izložba ni zanimala nič, pa prav nič. Še ozrla se nisem na razstavljeno bogatijo.

Ljudje so hiteli po pločniku, vsak po svojih opravkih, nihče med njimi pa še opazil ni ne očeta in ne mene. Kakor da še vedeli niso, da sva jaz in moj oče na svetu! Naj se oče do kraja nagleda hladilnikov in mešalcev in sesalcev in loščilcev in peči!

Mene pa je najbolj zabavalo, ko sem v izložbenem oknu opazovala ljudi, kako hodijo – lezejo počasi ko polži, hodijo, tečejo. Zanimivo! sem si rekla. Tudi po hoji lahko spoznaš človeka! Če ni to zanimiva igra!

O, če bi imela filmsko kamero!

Če bi jo imela, kakor je nimam!

Pofilmala bi ljudi, hojo ljudi – prav gotovo – tega ni moč ne opisati in ne narisati! To si bom zapomnila – hojo ljudi je treba pofilmati, gibanje je življenje!

Zdaj je pridrobencljala po pločniku starika, izsušena kakor je ta čas izsušeno še najboljše jabolko; v desni je nosila hrvaški cekar. Pridrobencljala in že je tudi oddrobencljala, že se je izgubila med množico.

Tik za njo so prikorakali trije možje, mahali so z rokami, odločno in samozavestno so šli, ko da rešujejo svet.

In že so šle mimo tri frčafele. Frčafele, kakršne smo tudi mi: Irena, Jerica in jaz, seveda.

Druga za drugo so se ustavljale, hip so postale in že so hitele naprej.

Šle so, ustavile so se, v polkrogu, noge tanke, sloke, koraki zaletavi, smejale so se, klepetale so in se spet zasmejale. Hihitale so se!

Če niso te – prismode pa take! – na svetu takšne, kakor smo me, ko gremo iz sole.

Raziskujmo besedilo

loščilec – stroj za loščenje

Ko zorijo jagode, arhiv Filmskega sklada Republike Slovenije

frčafela (ekspr.) – punca, mlado dekle

In že so tudi tri frčafele odfrčale.

Za njimi je prišel mlad moški, tako leno se je prestopal, ko jesenska megla pač – če ni to kakšen bančni uradnik, pa že nič nočem!

In koga sem zdaj uzrla?

Fanta. Ni hodil, ni tekel, ni lezel, res ne, stal je, na robu pločnika je stal, v kavbojskih hlačah, in narahlo se je pozibaval.

Kam se je le zagledal ta fant z roba pločnika?

In že sem videla, gledal je proti Metalki, proti izložbenemu oknu, se pravi, gledal je naju dva z očetom, – ah, mene je gledal!

Pomislila sem: pa ne, da se je vame zazijal!

Oče me je poklical:

»Jagoda! Pridi! Greva – luč!«

Oče je šel proti vratom trgovine, jaz pa sem se sunkovito obrnila proti tistemu fantu na robu pločnika. Če ni ta tisti, ki sem se na Miklošičevi zaletela vanj?! Mojdunaj, da je!

In že sem videla, kako pozorno me je gledal. Te temne oči, kar prežgale bi me.

Pogrkala sem kakor vedno, kadar sem v zadregi. Obrnila sem se, lase pa sem si vrgla z desno po plečih ... le zakaj sem v zadregi?

Jagoda, ne manjka se takšnih bizgecev, sem si rekla.

»Ja, Jagoda, kje pa si?«

Oče me je spet pogrešil, vrnil se je iz trgovine – stekla sem mu naproti.

»Oče, tu sem!«

»Jagoda, nikar ne misli, da se kupi svetilka kar en dva tri. Kupili jo bomo enkrat ...«

Oče govori govori govori, o luči seveda.

»Oče, si se že odločil, katero bova kupila?«

»Ravno to premišljam!«

»No, namizno luč bova kupila, ne?«

»Že že – samo kakšno?«

Še sanjalo se mi ni, da je toliko teh svetilk. Luči kot zvončki – s senčnikom, ki je oblikovan kot zvončkov cvet. Luči kot marjetica – s širokim senčnikom. Da, luči vseh barv. Po modnih željah si jih lahko izbereš.

Ko da sem prišla v pravljico deželo svetilk, tako mi je bilo. Oče, ta pa je vprašal:

»Imate samo te luči?«

O, bog! Kako mora biti prodajalki pri duši, če se mora dan za dnem srečavati s takšnimi nezadovoljnimi kupci, kakor je naš oče! Tako sem bila začudena in presenečena, da mi je zletelo kar samo z jezika: »Ali – oče!«

Prodajalka pa, ki je imela očesne veke zasenčene z zelenomodro bar-

pogrkati – dati zamolkel, grgrajoč glas

vo in ustnice živo rdeče pobarvane, je dela na prodajno mizo roke – bile so tenke in negovane – in dolgočaseno vprašala:

»Kakšno svetilko pa želi gospod?«

Pomislila sem: ta pa govori, kakor da bi prišla iz Poljske – tam se pogovarjajo v tretji osebi.

Saj res, le kakšno svetilko hoče oče!

»Veste, študiral bo,« pokazal je name, »zato bi rad inženirsko svetilko!«

Kaj le razklada to prodajalki! Oče! Oče! Popenila bom!

»Oče! Kaj vse pripoveduješ ...«

Oče pa je gnal svoje.

»Nič nič, prodajalka mora vedeti, zakaj in kakšno luč boš potrebovala, ne?«

Prodajalka pa, ko da bi bila navita!

»Že vem, konstruktorsko svetilko želi gospod!« No, še dobro, da ga ne onika! »Ampak pri nas jih nimamo. Nimamo konstruktorskih ali inženirskih luči.«

Ali je izobrazena ta komijka! Še vse do zdaj nisem slišala za takšno svetilko! Ta je pa lepa!

»Kje pa so?«

»Poglejte pri Maksimarketu, mogoče bo gospod tam še kaj našel.«

Ko da mene ob tem gospodu sploh ne bi bilo.

Poslovila sva se.

»Oče, in kakšna je ta inženirska svetilka?«

»Oh, čudovita! Na mizo se pripne, na vse strani jo obračaš! No, nika-mor ti ne more pasti!«

Da, to mi hoče kupiti, za živo, za nemirno me ima. To mi je godilo.

Šla sva po cesti.

Ljudje so hiteli, jaz pa se še spomnila nisem več, kako je hoja vsakogar posebej zanimiva. Vtem pa sem začutila, da hodi nekdo vztrajno za nama. Ozrla sem se in ga ugledala. Da, bil je tisti fant z roba pločnika! Tisti z Miklošičeve! Naravnost vanj sem se zazrla, za petami mi je bil, fant pa me je gledal z velikimi, temnimi, smejočimi se očmi.

No, ta je pa lepa! sem pomislila. Rep se vleče za mano! A samo, da to ni detektivski rep!

Oče, ki ni vedel za fanta in da me zasleduje, je rekel:

»Punca, stopi no hitreje! Takšen nič, pa toliko časa bova porabila!«

Pohitela sem za očetom. Že sva bila v Maksimarketu. Šla sva mimo oddelka s kozmetiko – tukaj bi se ustavila! Gledala bi in se ne bi nagledala vsega tega lepoticja, kakor se ni mogel oče nagledati hladilnikov.

Toda že sem morala za očetom, po tekočih stopnicah: mi gor, drugi po drugih stopnicah dol – fant pa za nama.

Spet sva bila z očetom pred svetilkami.

onikati – uporabljati v govoru s spoštovanjem osebo obliko tretje osebe množine moškega spola
komijka (star.) – trgovska pomočnica, prodajalka

góditi – prijati, dobro deti

Oče se je že od daleč razveselil svetilke, ki jo je že tako dolgo iskal in zdaj našel.

»Tam imate inženirsko svetilko! Jo že vidim!«

In že je bila inženirska svetilka poromala s prodajne mize k očetu. Oče je svetilko razkazal, v sklepah se je zgibala ko robot; fantastično se je obračala.

Na glas, da ga je prodajalka slišala, pa je rekel:

»Veste, pri tej luči bo naša punca končala gimnazijo in – univerzo!«

Le kaj čveka, le kaj jo brigajo moje šole! Kar počila bi od jeze!

»Ne, veš, oče!«

»Če je res!«

»In če ne bom šla v gimnazijo?!«

»O tem pa, punca, ne bomo zdaj razpravljali!«

Ta je pa lepa! On pa lahko čveka!

Prodajalka je zavijala svetilko v ovojni papir, ko da naju ne bi slišala, ko da naju sploh ne bi več bilo.

Oče ni vedel, kako sem pogledala mimo njega in mimo svetilke v fanta.

Fant pa, no, kakor da je plačan, je gledal naravnost vame in samo vame.

Če ni to preneumno!

Oče je šel k blagajni, fant pa mi je prestregel korak.

»Oprosti!« je rekel.

Zakrnila sem z rokami. No, ko gos! Bi se pa že najraje udrila v zemljo!

»Ni zakaj!«

To sem rekla prav nalašč.

»Vesel sem, da te spet vidim ...«

»Imaš pač krompir, ne?«

»Veš, jaz sem Dragi.«

Oče me je že spet pogrešil.

»In – kako je ime tebi?«

Gotovo sem zardela – ta izdajalska rdečica!

»Jagoda!«

Oče je stal pred tekočimi stopnicami z zavito svetilko v roki. Stekla sem za očetom. Stopila sva na tekoče stopnice, z desno sem se oprijela držala in se obrnila – stal je na vrhu, fant, in me, seveda, gledal!

Malo je manjkalo, pa bi me stopnice vrgle po prodajalni.

Ko zorijo jagode, arhiv Filmskega sklada Republike Slovenije

Doma je bila cela predstava.

Marinka se je ta čas vrnila iz šole. Obe sva bili priči, kakšne tehnične sposobnosti zmora najin oče.

Oče je pritrdil svetilko na mizo, priključil je elektriko in ker je bila že noč, je bila predstava zares popolna.

Oče je obračal svetilko na vse strani: nad mizo, proti tlom, z njo je lahko osvetlil stene in strop.

Mama nas je poklicala k večerji, mi pa nismo utegnili, tudi smeli seveda nismo v kuhinjo, celo mama je prišla v mojo sobo in občudovala očeta in svetilko.

»No, ali ni ta luč imenitna?« je vprašal oče.

»Res, imenitna! Kako pravi že Andersen? Kar stari stori, vse prav stori!«

Mama se je smehljala, bila je prizanesljiva, vedno se je vsemu na moč čudila in odobraval.

Po večerji sem risala. Preden sem legla, sem svetilko preskusila tudi sama.

Svetilka ima več sklepov in senčnik, ta pa je ko zvončkov cvet.

Kakor sem svetilko obračala, tako se je zarisovala svetla lisa – svetel krog, pravo majhno sonce. Okoli tega sobnega sonca pa je bil prijeten, topel, domač mrak.

Obračala sem jo na vse strani, nazadnje sem jo zasukala tudi navzgor. To moje sonce je bilo zdaj na stropu.

Legla sem. Gledala sem proti svetli lisi, proti stropu. Potem sem ugasila svetilko. Gledala sem predse. V temo. Bila je noč. Tema ko v rogu, jaz pa sem videla ljudi, hodili so vstric, hodili so drug za drugim, z mogočnim korakom, z drobnim korakom ...

Mimo mene so šli. Nihče med njimi mene še opazil ni. Na ro-

Ko zorijo jagode, arhiv Filmskega sklada Republike Slovenije

bu pločnika pa je stal fant z opetimi kavbojkami, s črnimi očmi, narahlo se je pozibaval in gledal vame. Samo vame.

Kako mu je že ime?

Dragi!

Odlomek

Raziskujmo besedilo

- ♦ Jagoda je tvoja vrstnica, ki se je z očetom odpravila kupit novo namizno luč za svojo pisalno mizo. Hodita po mestu. Kaj počne Jagoda? Misliš, da bi lahko rekli, da kar brez kamere snema mimoidoče? Si znaš predstavljati njeno početje?
- ♦ Med opazovanjem ljudi na ulici postane Jagoda na nekoga pozorna. Kdo je to? Kakšne so njene reakcije, ko opazi fanta na drugi strani ulice? Bi znal(a) Jagodo oponašati?
- ♦ Oče in hči skupaj nakupujeta. Ali iz besedila izvem kaj o odnosu med hčerko in očetom? Kako se razumeta?

Potujmo v svet književnosti

V povesti *Ko zorijo jagode*, iz katere je odlomek, je avtorica predstavila glavno junakinjo Jagodo, ki je svojih let, njene sošolce in prijatelje, ki se v življenju srečujejo s podobni stvarmi kot ti: so zaljubljeni, s starši se včasih ne razumejo prav dobro, bolj jo jih socialne krivice v okolici.

Interpretativno branje

Strokovnjaki priporočajo, naj bomo pri interpretativnem branju umetnostnih besedil pozorni na:

- pravičen izgovor glasov, glasovnih sklopov, polglasnika in nastonk (zlasti predlogov),
- členjenje besedila na pomenske sklope, ki jih ločimo s premori; pri poeziji upoštevamo miselne prestopne,
- spreminjanje hitrosti govora v povezavi s pomembnostjo povedanega,
- glasovno barvanje in stavčno intonacijo (odvisno od ločil, predvsem pa od sporočila),
- upoštevanje avtorjevih naglasov in posebnih naglasov zaradi ritma/rime,
- stavčne poudarke (lahko poudarimo različne besede, besedne zveze),
- doživeto branje z izražanjem lastnega doživljanja, saj to spodbuja doživljanje poslušalca,
- približevanje značilnostim prostega naravnega govora.

Najprej to upoštevaj pri tihem branju; nato vadi še glasno branje.

opéte kávbójke – tesno oprijete kavbojke

- ♦ Kakšno je prvo srečanje med fantom in dekletom? Kako se takrat vede in počuti Jagoda?
- ♦ Besedilo nam je blizu ne samo po vsebini, ampak tudi po jeziku. Poglej še enkrat v besedilo in poišči vse tiste izraze, s katerimi ti je pisateljica Jagodino zgodbo še bolj približala.
- ♦ Si predstavljáš, da namesto Jagode to zgodbo pripoveduje Dragi? Poskusi odlomek še enkrat napisati tako, kot da si ti Dragi, ki hodi za Jagodo, s katero se nazadnje le srečata in spoznata v Maksimarketu. Lahko ti predlagamo še naslov novega besedila: *Punca me je opazila*.

Delo je srednje dolgo, obsega 34 poglavij, dogajanja je precej, vendar je prostorsko in časovno omejeno – zaradi vseh teh značilnosti pravimo, da je to **povest**. Pisateljica je posebej spretno oblikovala dialoge, iz katerih izvem marsikaj zanimivega o nastopajočih osebah. Po povesti *Ko zorijo jagode* je bil posnet film.

Kaj vem o pisateljici

Branka JURCA (1914–1999) je pisateljica, ki jo gotovo dobro poznaš, saj si najbrž prebral(a) kar nekaj njenih del. Naj te spomnimo: *Poredni zajček*, *Uhač in njegova družina*, *Vohiljaci in prepovedane skrivnosti*, *Špelin dnevnik*. V vseh delih se je potopila v otroško dušo in prav v tem je čar njenega pisanja.

Fotografija: arhiv MNZ

Branka Jurca: *FANT ME GLEDA*

Odgovori na vprašanja in si ključne podatke zapiši v zvezek.

- Ti je bil odlomek všeč? Zakaj? Utemelji.
- Je tematika pripovedi bolj oddaljena ali sodobna?
- Kdo nastopa v odlomku?
- Oče in hči skupaj nakupujeta. Kakšen je njun odnos? Kako se razumeta?
- Kaj kupuje oče?

O čem govori odlomek?

- O zdolgočasni prodajalki.
- O trgovini s svetilkami.
- O nakupovanju.
- O inženirski svetilki.

Najstnica Jagoda se v tem delu tudi zaljubi ...

- Kakšno je srečanje med dekletom in fantom?
- Kako se takrat vede in počuti Jagoda? (*Je razposajena, kot je to običajno za najstniške ljubezni.*)

Branka Jurca: *FANT ME GLEDA*

Zakaj je deklica pomislila, da je prodajalka iz Poljske? Izberi ustrezno možnost.

- Ker ne govori slovensko.
- Ker očeta vika.
- Ker očeta naslavlja v 3. osebi.
- Ker očeta tika.

Izberi nepravilni odgovor.

- Prodajalka je imela zelenomodro zasenčene veke.
- Ustnice je imela živo rdeče in pobarvane.
- Roke je imela debele in negovane.
- Roke je imela tenke in negovane.

O BRANKI JURCI

Branka Jurca se je rodila leta 1914, umrla pa je leta 1999.

Po poklicu je bila učiteljica.

Med mladimi bralci je znana po številnih zgodbicah (*Bratec in sestra, Čuj in Katka*), zgodbah (*Anča Pomaranča, Snežaki v vrtcu*) in povestih (*Uhač in njegova družčina, Špelin dnevnik*).

Največji uspeh je dosegla z mladinsko povestjo **Ko zorijo jagode** (1974), po kateri je bil posnet film z istim naslovom.

Izberi pravilen odgovor. **Branka Jurca sodi v obdobje**

- realizma.
- sodobne književnosti (20. stol.).
- romantike.

Delo *Ko zorijo jagode* je srednje dolga pripoved o odraščajočem dekletu. Namenjena je mlajšim in manj zahtevnim bralcem, zato dogajanje ni zapleteno, poudarek pa je na zgodbi. V pripovedi nastopa večje število književnih oseb, dogajanje je časovno in krajevno bolj omejeno kot v romanu. Taki vrsti proznega besedila pravimo **POVEST**.

Poznaš že precej literarnih del in njihovih ustvarjalcev. Bi jih znal naštet? Pet, ki se jih najprej spomniš, zapiši v zvezek.

Koliko si zapisal ustvarjalk, torej žensk? V preteklosti so ženske bolj doživljali kot bralke in manj kot ustvarjalke. Spomni se znanih pesnic, pisateljic in dramatičark ter poveži njihova imena in priimke.

Polonca	Brenk
Desa	Lindgren
Kristina	Kovač
Bina	Vidmar
Astrid	Štampe Žmavc
Janja	Muck

Beseda jagoda in Jagoda sta enakozvočnici. Jagoda pisana z veliko začetnico pomeni žensko lastno ime, če je napisana z malo, označuje sadež.

Poznaš še katero ime, ki ima, zapisano z malo začetnico, svoj pomen?

Branka Jurca: KO ZORIJO JAGODE (*FANT ME GLEDA*)

Kritično presodi, kako dobro si usvojil(a) cilje tedenskega sklopa ur.

➤ Prepoznam dogajalni prostor, čas, temo besedila in vodilne motive.	DOBRO/SLABO/DELNO
➤ Prepoznam književno osebo in znam izraziti svoje mnenje o njej.	DOBRO/SLABO/DELNO
➤ Vem, kaj je pripovedno besedilo in kaj je značilno za povest.	DOBRO/SLABO/DELNO

V PONEDELJEK, 25. maja 2020, SI BOSTE V OKVIRU 3 ur KULTURNEGA DNE ogledali slovenski film KO ZORIJO JAGODE.

<https://www.dailymotion.com/video/x7m26hz>

<https://www.dailymotion.com/video/x3c1ev9>

Po ogledu boste na kratko zapisali svoje mnenje o filmu (kaj ti je bilo všeč, kaj ne; bodite posebej pozorni na odnose med osebami) in ga oddali v DOKUMENT SPLETNE UČILNICE, kot ste to že storili pri tehničnem dnevu.

Lep vikend vam želita vaši učiteljici.